

247649

การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศอินเดียต่อสหรัฐอเมริกาหลังสงครามเย็น (ค.ศ. 1991-2008)

นางสาวอภิญา นน့်เต็ง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

600252388

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247649

การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศอินเดียต่อสหรัฐอเมริกาหลังสงครามเย็น (ค.ศ. 1991-2008)

นางสาวอภิญญา แซ่เต็ง

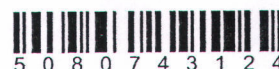
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5 0 8 0 7 4 3 1 2 4

CHANGING OF INDIA'S FOREIGN POLICY TOWARD THE UNITED STATES
OF AMERICA AFTER THE COLD WAR (1991-2008)

Miss Apinya Sae-Teng

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศอินเดียต่อ
สหรัฐอเมริกาหลังสงครามเย็น (ค.ศ. 1991-2008)

โดย

นางสาวอภิญญา แซ่เต็ง

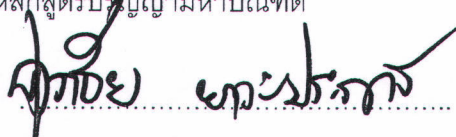
สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรัตน์ ไกรชัยกุล

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

 คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ คุ้ม)

 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรัตน์ ไกรชัยกุล)

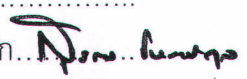
 กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร.มานิชย์ อารีย์)

อภิญา แซ่เต็ง : การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศอินเดียต่อสหรัฐอเมริกาหลังสงครามเย็น (ค.ศ. 1991-2008). (CHANGING OF INDIA'S FOREIGN POLICY TOWARD THE UNITED STATES OF AMERICA AFTER THE COLD WAR (1991-2008)) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. สุรัตน์ โหราชัยกุล, 125 หน้า.

247649

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงนโยบายต่างประเทศอินเดียและความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียและสหรัฐอเมริกาทั้งในช่วงสงครามเย็นและหลังสงครามเย็น โดยการศึกษาได้นำเอาแนวคิดเรื่อง การเมืองเกี่ยวพันของเจมส์ เอ็น รอสนาว มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่า หลังสงครามเย็น อินเดียได้เปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของตนที่มีต่อสหรัฐอเมริกา จากที่เคยใช้นโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดเพื่อหลีกเลี่ยงการพัวพันกับมหาอำนาจใดๆ มาเป็นการดำเนินนโยบายใกล้ชิดและผูกพันกับสหรัฐอเมริกามากขึ้น โดยเฉพาะหลังเหตุการณ์การก่อการร้าย 11 กันยายน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของอินเดียเช่นนี้เกิดมาจากความเชื่อมโยงของทั้งปัจจัยภายในและภายนอก โดยปัจจัยภายใน คือ ผู้นำ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจของอินเดีย ความต้องการมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ และภัยก่อการร้าย ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงในภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ การล่มสลายของสหภาพโซเวียต และนโยบายของสหรัฐอเมริกาต่ออินเดีย

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ลายมือชื่อนิติ ...อภิญญา แซ่เต็ง.....
 สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก...
 ปีการศึกษา2553.....

5080743124 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORDS : INDIA'S FOREIGN POLICY / INDIA / THE UNITED STATES OF AMERICA / RELATIONS / AFTER THE COLD WAR

APINYA SAE-TENG : CHANGING OF INDIA'S FOREIGN POLICY TOWARD THE UNITED STATES OF AMERICA AFTER THE COLD WAR (1991-2008).

ADVISOR: ASST. PROF. SURAT HORACHAIKUL, 125 pp.

247649

The main theme of this thesis is to study India's foreign policy and relations between India and the United States of America both in and after the cold war. The concept of Linkage Politics of James N. Rosenau is used as a framework of analysis.

The study found that, after the cold war, India had changed its own foreign policy towards the United States of America. From using non-alignment policy in order to avoid engaging with any major powers became running closer policy especially after the 9/11 incident. The important factors supporting the changing of India's foreign policy were both internal and external. The internal factor was the leader, the need of India's economy, the desire to have the role in international stage and terrorism. The external factors were the changing in international environment, the collapse of the Soviet Union and the United States of America's policy toward India.

Department : International Relations

Student's Signature Apinya Sae-Teng

Field of Study : International Relations

Advisor's Signature Surat Horachaiikul

Academic Year : 2010

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรัตน์ โหระชัยกุล ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้โอกาส ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ สุรัตน์ พร้อมทั้ง ดร.มาโนชญ์ อารีย์ และ ศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู เป็นอย่างยิ่ง ที่กรุณา สละเวลาให้คำแนะนำ และตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล ผศ. ดร. ชูเกียรติ พันธ์พร ประสิทธิ์ และคณาจารย์ในคณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทุกท่าน ที่ได้ ถ่ายทอดความรู้ และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนในช่วงที่ผ่านมา

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณมารดาและบิดา ที่ให้กำเนิดและเลี้ยงดู ข้าพเจ้า และเป็นแรงใจสำคัญในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณพี่ชาย ที่ให้การ สนับสนุน ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และขอขอบใจเพื่อนๆ ทุกคน ที่คอยถามไถ่ความ เคลื่อนไหว คอยเป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐาน.....	4
1.3 การสำรวจวรรณกรรม.....	4
1.4 กรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	6
1.5 ขอบเขตในการศึกษา.....	8
1.6 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	8
1.7 วิธีการศึกษา.....	9
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.9 เนื้อหาในการนำเสนอ.....	9
2 ภาพรวมของนโยบายต่างประเทศอินเดียและความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับ สหรัฐอเมริกาในช่วงสงครามเย็น (ค.ศ. 1947-1991).....	11
2.1 นโยบายต่างประเทศอินเดียในช่วงสงครามเย็น.....	11
2.1.1 นโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด.....	11
2.1.2 หลักปรัชญา.....	12
2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาในช่วงสงครามเย็น.....	13
2.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาสถาปนาโดย เยาหวาล เนห์รู (ค.ศ. 1947-1964).....	13
2.2.1.1 ปัญหาแคชเมียร์.....	14
2.2.1.2 ปัญหาจีน.....	16

2.2.1.3 การให้ความช่วยเหลือทางทหารของสหรัฐอเมริกาต่อ	
ปากีสถาน.....	18
2.2.1.4 ความสัมพันธ์อินเดีย-สหภาพโซเวียต.....	20
2.2.1.5 สงครามพรมแดนอินเดีย-จีน.....	22
2.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาสมัยนายกรัฐมนตรี้	
ลาล บาฮาดูร์ ศาสตรี้ (ค.ศ. 1964-1966).....	25
2.2.2.1 สงครามแคชเมียร์ครั้งที่สอง.....	25
2.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาสมัยนายกรัฐมนตรี้	
อินทรี คานธี (สมัยแรก) (ค.ศ. 1966-1977).....	26
2.2.3.1 สงครามอินเดีย-ปากีสถานครั้งที่สาม.....	27
2.2.3.2 ปัญหาหามหาสมุทรอินเดีย.....	30
2.2.3.3 การทดลองระเบิดนิวเคลียร์ของอินเดีย.....	32
2.2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาสมัยนายกรัฐมนตรี้	
มอราวีจี เดชาย (ค.ศ. 1977-1979).....	33
2.2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาสมัยนายกรัฐมนตรี้	
อินทรี คานธี (สมัยที่สอง) (ค.ศ. 1980-1984).....	35
2.2.5.1 การยึดครองอัฟกานิสถานโดยสหภาพโซเวียต.....	35
2.2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาสมัยนายกรัฐมนตรี้	
ราจีฟ คานธี (ค.ศ. 1984-1989).....	37
2.2.7 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาสมัยนายกรัฐมนตรี้	
วี พี ซิงห์ (ค.ศ. 1989-1990).....	39
2.2.7.1 วิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย.....	40
2.2.8 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาสมัยนายกรัฐมนตรี้	
ชันดรา เซคคาร์ (ค.ศ. 1990-1991).....	41
3 นโยบายต่างประเทศอินเดียและความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกา	
หลังสงครามเย็น (ค.ศ. 1991-2001).....	42
3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาสมัยนายกรัฐมนตรี้	
นาราซิมฮา ราว (ค.ศ. 1991-1996).....	42
3.1.1 ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในแคชเมียร์.....	44

บทที่	หน้า
3.1.2 ปัญหาอาวุธนิวเคลียร์.....	46
3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาสมัยนายกรัฐมนตรีไอช ดี เดวี โกว์ดา และนายกรัฐมนตรีอินเดอร์ कुमार กุจรัล (ค.ศ. 1996-1998).....	48
3.2.1 การปฏิเสธลงนามในสนธิสัญญาห้ามการทดลองอาวุธนิวเคลียร์โดย สิ้นเชิง.....	48
3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาสมัยนายกรัฐมนตรี อตัล พินารี วาขปายี (ค.ศ. 1998-2001).....	49
3.3.1 การทดลองระเบิดนิวเคลียร์ใต้ดินของอินเดีย.....	49
3.3.2 สงครามการกิล.....	50
3.3.3 การเยือนอินเดียของประธานาธิบดีบิล คลินตัน.....	51
3.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช.....	53
4 นโยบายต่างประเทศอินเดียและความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับสหรัฐอเมริกา หลังเหตุการณ์ 11 กันยายน.....	55
4.1 ความสัมพันธ์ทางการเมือง.....	55
4.1.1 การแลกเปลี่ยนการเยือนระดับรัฐมนตรี.....	56
4.1.2 การแลกเปลี่ยนการเยือนระดับผู้นำประเทศ.....	59
4.2 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ.....	60
4.2.1 การค้า.....	60
4.2.2 การลงทุน.....	64
4.2.3 การส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ.....	65
4.3 ความสัมพันธ์ทางการทหาร.....	68
4.4 ความร่วมมือด้านพลังงาน.....	69
4.5 ความร่วมมือด้านพลังงานนิวเคลียร์เพื่อพลเรือน.....	70
4.6 ความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....	72
4.7 ปัญหาทางเศรษฐกิจ.....	73
5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนโยบายต่างประเทศอินเดียต่อ สหรัฐอเมริกาหลังสงครามเย็น.....	76
5.1 ปัจจัยภายใน.....	76

บทที่	หน้า
5.1.1 ผู้นำ.....	76
5.1.2 ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ.....	77
5.1.3 ความต้องการมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ.....	79
5.1.4 ภัยก่อการร้าย.....	80
5.2 ปัจจัยภายนอก.....	82
5.2.1 ความเปลี่ยนแปลงในภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ.....	82
5.2.2 การล่มสลายของสหภาพโซเวียต.....	83
5.2.3 นโยบายของสหรัฐอเมริกาต่ออินเดีย.....	85
6 บทสรุป.....	88
รายการอ้างอิง.....	92
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก.....	100
ภาคผนวก ข.....	109
ภาคผนวก ค.....	112
ภาคผนวก ง.....	116
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	125

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	การเดินทางเยือนสหรัฐอเมริกาโดยรัฐมนตรีอินเดีย.....	56
4.2	การเดินทางเยือนอินเดียโดยรัฐมนตรีสหรัฐอเมริกา.....	57
4.3	ปริมาณเงินทุนและส่วนแบ่งการลงทุนของสหรัฐอเมริกาในอินเดีย ปี ค.ศ. 2001-2007.....	64

สารบัญแนภูมิ

แนภูมิที่	หน้า
4.1 การส่งออกจากอินเดียไปสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1960–2008.....	61
4.2 การส่งออกจากอินเดียไปสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 2001–2008.....	61
4.3 การนำเข้าจากสหรัฐอเมริกามาอินเดีย ปี ค.ศ. 1960–2008.....	62
4.4 การนำเข้าจากสหรัฐอเมริกามาอินเดีย ปี ค.ศ. 2001–2008.....	62
4.5 สินค้าสำคัญที่ส่งออกจากอินเดียไปสหรัฐอเมริกา.....	63
4.6 สินค้าสำคัญที่ส่งออกจากสหรัฐอเมริกามาอินเดีย.....	63